

Delårsrapport med prognos 1 2021

Programnämnd social välfärd

Beslutad av Programnämnd social välfärd, den 3 juni 2021

Innehåll

1	Förslag till beslut.....	3
2	Programdirektörens bedömning och analys.....	4
2.1	Programdirektörens analys av prognos 1	4
2.2	Händelser av väsentlig betydelse.....	4
2.3	Förväntad utveckling	5
3	Delårsresultat och prognos 1 för år 2021.....	6
3.1	Programrådets delårsresultat och prognos	8
3.2	Programnämndens egna verksamhet, delårsresultat och prognos.....	11
3.3	Investeringar	15
4	Bilaga, DN:s återrapportering av åtagande från Programplan med budget 2021	16
4.1	Funktionsstödsnämnd	16
4.2	Socialnämnden.....	21
4.3	Hemvårdsnämnden.....	22
4.3.1	<i>Effektiviseringskrav.....</i>	<i>22</i>
4.3.2	<i>Förslag på ambitionsförändringar i syfte att nå en budget i balans 23</i>	
4.3.3	<i>Strukturförändringsprogrammet</i>	<i>23</i>
4.4	Vårdboendenämnden	25
4.4.1	<i>Effektiviseringskrav.....</i>	<i>26</i>
4.4.2	<i>Förslag på ambitionsförändringar i syfte att nå en budget i balans 26</i>	
4.4.3	<i>Satsningar – utökad bemanning.....</i>	<i>26</i>

1 Förslag till beslut

Befolkningen i Örebro kommun både ökar och blir äldre, samtidigt som samhället är i ständig förändring så ökar och förändras också behoven. Utmaningen för programområdet är att möta de ökade volymerna med förebyggande och effektiva lösningar för att säkra en långsiktig hållbar utveckling och god ekonomisk hushållning. Programrådets uppdrag är att ge förutsättningar för att säkra tillgången till effektiva sociala välfärdstjänster och en budget i balans.

Sveriges Kommuner och Regioner räknar nu i sin senaste skatteprognos i april att återhämtningstakten, tillväxten, går snabbare efter pandemin än föregående prognos i februari. För perioden räknar SKR med lite starkare skatteunderlagstillväxt i början av perioden, 2021 - 2022 och lite svagare mot slutet av perioden, 2023 - 2024.

Befolkningsprognosen för Örebro kommun visar att åldersgruppen 80 år och äldre ökar med 3 687 individer fram till och med 2030, där 40-talisterna börjat träda in i slutet av prognosperioden vilket troligen kommer att påverka programrådets efterfrågan av volymer inom vård och omsorg.

Den fortsatta störta utmaningen i programområdet är en ekonomi i balans med en ökad budgetföljsamhet till rådande ekonomiska läge. Samtidigt som osäkerheten med anledning av covid-19 och dess ekonomiska effekter 2021 är fortsatt svåra att förutse, men antas i prognosarbetet återgå till ”normal” nivå efter sen vår/sommar, både vad avser merkostnader och strukturell påverkan i form av minskade volymer, stängd eller förändrad verksamhet.

Det ekonomiska bokslutet 2020 för programområdet visade på en negativ avvikelse - 50,1 mnr i jämförelse med budgetramen. I 2020 års resultat fanns dock stora ekonomiska effekter av covid-19, ett bedömt resultat utan covid-19 effekter uppgår till underskott mellan 75 - 85 mnr.

Helårsprognosen för programområdet visar på underskott motsvarande - 47,4 mnr, exklusive ekonomiska covid-19 effekter. Vilket är en förbättring i jämförelse med 2020 års bedömda resultat exklusive ekonomiska covid-19 effekter med ca 33,0 mnr, vilket i huvudsak beror på Programrådets nya ersättningsmodell för omvårdnad med kontrollnivåer och Hemvårdsnämndens fortsatta arbete med Strukturförändringsprogrammet för hemvården.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till Programråd social välfärd:

1. Delårsrapport med prognos 1 för 2021 fastställs.
2. Delårsrapporten överlämnas till Kommunstyrelsen för vidare hantering.
3. Nämnder som prognostiserar underskott, exklusive covid-19 effekter, ges i uppdrag att fortsätta arbeta för en budget i balans.
4. Hemvårdsnämnden ges i uppdrag att inom ramen för Strukturförändringsprogrammet fortsätta arbeta aktivt med åtgärder så att en budget i balans nås 2022.
5. Programdirektören får i uppdrag att fortsätta följa den ekonomiska utvecklingen för programrådets egna ekonomi.

2 Programdirektörens bedömning och analys

2.1 Programdirektörens analys av prognos 1

Det är mycket positivt att det ekonomiska läget inom programområdet som helhet fortsätter att förbättras, även om det är vanskligt att göra direkta jämförelser mellan åren utifrån covid-19 effekter i det ekonomiska resultatet.

I prognos 1 år 2020 så var exempelvis det prognostiserade underskottet -169,0 mnkr i jämförelse med årets prognos 1 – 47,7 mnkr, exklusive covid-19 effekt, en förbättring på hela 122,0 mnkr mellan prognoserna. Om en jämförelse istället görs mellan bedömda resultat i bokslutet för 2020 om – 75 till – 85 mnkr, exklusive covid-19 effekt, så är skillnaden med prognos 1 2021 exklusive covid-19 effekter cirka 33 mnkr – även det en stor förbättring.

Det arbetas med att nå en budget i balans inom hela programområdet, större delen av förbättringen av det prognostiserade resultatet för i år kan dock härledas till minskat underskott inom den kommunala hemvården och ett överskott inom köpkraften hos Programnämnden. Samtliga driftsnämnder, med undantag av Överförmyndarnämnden prognostiserar också underskott för helåret.

Även fast den ekonomiska utvecklingen just nu går åt rätt håll så måste samtliga nämnder inom programområdet fortsätta arbeta med effektiviseringar för att på helåret nå en budget i balans för hela programområdet. Nämnderna inom programområdet behöver också redan nu börja arbeta med vilka effektiviseringar som kan behövas för 2022 om de komparationer Programnämnden får för budget 2022 inte kommer att täcka bedömda kostnadsökningar.

2.2 Händelser av väsentlig betydelse

- Den enskilt största händelsen av väsentlig betydelse är självklart coronapandemins påverkan på samtliga verksamheter inom social välfärd. Det är svårt att överblicka de ekonomiska effekterna av pandemin med det har beräknats påverka programrådets ekonomiska resultat med 25 - 35 mnkr för 2020 och med cirka 3,4 mnkr för 2021.
- Ett nytt valfrihetssystem inom LoV för omvårdnadsinsatser infördes 2 november 2020, bland annat med en ny resursfördelningsmodell. Den nya resursfördelningsmodellen har haft stor påverkan på det ekonomiska resultatet under 2021, bland annat genom att ersättningen reduceras vid en låg utförandegrad i förhållande till individens biståndsbeslut.
- Avtalen för programrådets stora verksamhetssystem löper ut 2023. En förstudie är gjord som en start i det mycket omfattande arbetet med att upphandla nya IT-stöd. Cirka 800 medarbetare berörs av den kommande förändringen som totalt beräknas kosta 44 mnkr, varav merparten under 2023.
- Cirka 50 personer står i kö till bostad med särskild service inom funktionsstödsområdet. Antalet personer som står i kö har också ökat de senaste åren då det inte byggts tillräckligt med bostäder för målgruppen. För

att kunna verkställa fler av biståndsbesluten så har köpen av externa platser nu ökat. Det är naturligtvis väldigt bra för individen men medför också underskott i Programrådets budget för bostäder med särskild service.

2.3 Förväntad utveckling

Utvecklingen för resten av 2021, likväl som kommande års utveckling, är fortsatt svår att prognostisera utifrån pandemin. Vaccinationstakten är hög i samhället vilket gör att samhället förhoppningsvis kan börja öppna upp igen och återgå till det ”normala”.

Det är i nuläget färre personer än tidigare som har olika typer av insatser från verksamheterna inom programområdet och det är svårt att prognostisera när volymerna återgår till samma nivåer som tidigare. Om en sådan återgång dröjer så kommer det ekonomiska resultatet för programområdet att förbättras än mer på kort sikt. Det är dock väldigt osäkert vilka dolda behov som kan finnas utifrån pandemin som kan påverka både verksamheterna och ekonomin. Exempelvis avseende ökad psykisk ohälsa och våld i nära relationer som kan komma att kräva utökade insatser från kommunen och programområdet kommande år.

Personalen är också ”sliten” och i behov av vila inom fler av verksamheterna, vilket också kan påverka verksamheterna och ekonomin exempelvis genom ökade sjukskrivningar och behov av personalförstärkning åtgärder. Det gör det också än mer viktigt att se till att personalförstärkningen fungerar framåt så att personalen kan ta ut ledighet på ett bra sätt.

Nämnderna inom programområdet behöver fortsätta med att arbeta för att nå en budget i balans. För att klara av utmaningarna som den demografiska utvecklingen medför kommande år behöver ambitionsnivåerna också fortsätta att ses över om inte mer resurser tillförs till programområdet.

3 Delårsresultat och prognos 1 för år 2021

För 2021 är osäkerheten med anledning av covid-19 och dess ekonomiska effekter fortsatta svåra att prognostisera. Regeringen har beslutat att fortsatt ersätta arbetsgivare för den del av sjuklönekostnader som överstiger det normala till och med 30 juni 2021.

Programområdets delårsresultat och prognos – ekonomi

Programområdets resultat i Delår visar på överskott med 37,9 mnkr, covid-19 hade fortfarande ekonomiska effekter i programområdet i form av minskade volymer, stängd och/eller förändrad verksamhet. Under våren öppnade Socialstyrelsen upp, enligt Regeringsbeslut, förordning (2020:193) för ansökan om statsbidrag även för december månad 2020. Programnämnden ansökte om 11,3 mnkr för merkostnader under perioden och förväntad intäkt till 100 procent bokfördes i nämnderna i april månad.

Helårsprognosen för programområdet visar på underskott med – 43,9 mnkr, där antagande görs att de ekonomiska effekterna av covid-19 minskar till ett ”normal” läge under våren och resten av året, men vad det nya ”normala” innebär är svårt att säga någonting om i dagsläget.

De ekonomiska covid-19 effekter i helårsprognosen för programområdet bedöms uppgå till netto 3,4 mnkr i lägre resultat på grund av strukturell påverkan av minskade volymer, merkostnader för personal och skyddsutrustning och statsbidrag.

Det innebär att bedömd helårsprognos uppgår till -47,4 mnkr för programområdet, exklusive covid-19 effekter, vilket är en förbättring i jämförelse med 2020, där det bokförda resultatet visade på underskott med 50,1 mnkr och ett bedömt resultat, exklusive covid-19 effekter, visade underskott mellan -75 och -85 mnkr.

Förbättringen mellan åren beror framförallt på ekonomiska effekter av arbetet med Strukturförändringsprogrammet i Hemvårdsnämnden och Programnämndens köpkraft för omvårdnadsinsatser, med ny resursfördelningsmodell, med start 2 nov 2020, som ger bättre förutsättningar för Programnämnden att begränsa kostnadsutvecklingen.

Programnämndens köp av omvårdnadsinsatser prognostiseras till större överskott motsvarande 35,0 mnkr. Den positiva avvikelsen beror till största del på kontrollnivåernas effekter, där ersättningen reduceras vid en låg utförandegrad i förhållande till individens beslut. Den andra förklaringsposten är minskningen av antalet individer med beviljat omsorgsbeslut. Det skedde en större minskning i samband med skiftet av nya LoV-avtalet under hösten och vintern 2020/2021, där många omsorgsbeslut omprövades. För närvarande saknas runt hundratalet individer med omsorgsbeslut, men volymerna förväntas återgå under året.

Arbetet som pågår i Strukturförändringsprogrammet i Hemvårdsnämndens utförande av den kommunala hemvården har gav positiva ekonomiska effekter 2020 motsvarande 21,7 mnkr. Helårsprognosen visar på en positiv effekt exklusive covid-19 och ny ersättningsmodell på 29,4 (4,2 mnkr anslagsfinansierad verksamhet och 25,2 mnkr intäktsfinansierad LoV verksamhet) vilket är i linje med Hemvårdsnämndens mål om 30,0 mnkr. Målet är en kommunal hemvårdsverksamhet som bedrivs med ekonomi i balans från och med 2022. Helårsprognosen förutsätter dock att arbetet kan bedrivas enligt plan och vad gäller HSV-verksamheten finns stor osäkerhet kring bemanningsläget av sjuksköterska vilket kan leda till högre kostnader än prognostiserat.

Funktionsstödsnämndens utförande av Personlig assistans som antingen får ersättning för utförande från resursersättningsmodell eller från Försäkringskassan beroende på vem som beslutat om insatsen fortsätter att visa underskott -7,7 mnkr bland annat beroende på kvarstående ekonomiska obalanser sedan tidigare år. Utförandet av Grupp och servicebostäder prognostiserar underskott med 3,4 mnkr då det finns svårigheter att få ut ekonomiska effekter av åtgärder.

Socialnämndens kostnader för externa vård och behandling visar från tidigare år fortsatt avvikelse i helårsprognosen, -18,9 mnkr. Antalet personer i genomsnitt per dygn prognostiseras ligga kvar på ungefär samma nivå som 2020 vilket innebär att prognostiserade kostnader för köp av extern vård och behandling ligger kvar på samma nivå 2021.

Effekter av coronapandemin

Coronapandemin har fortsatt påverkat programrådets ekonomi. De ekonomiska effekterna är fortsatt svåra att bedöma och prognostisera vilket gör en stor osäkerhet i prognosen.

Effekter av coronapandemin, belopp i miljoner kronor	Prognos 1 helårseffekt	*) varav strukturell påverkan	**) varav övrigt, netto
Programnämnd	8,0	8,0	0
Funktionsstödsnämnd	0,8	-3,8	4,6
Hemvårdsnämnd	3,3	7,2	-3,8
Vårdboendenämnd	-8,8	-1,8	-7,0

*) Effekter på ekonomin av strukturell karaktär (tex volymförändringar – ökning eller minskning av volymer), och eller förändrad verksamhet

**) merkostnad över normal nivå gällande personalkostnader, skyddsutrustning, övriga merkostnader samt ersättning sjuklöner över normal nivå.

Effektiviseringskrav från Kommunfullmäktige/Kommunstyrelsen

I ÖSB:n angavs ett generellt effektiviseringskrav för Programrådet motsvarande 30,6 mnkr för 2021. För att verkställa effektiviseringskravet har följande gjorts:

- Infört avgift för resor till och från dagvårdsverksamhet samt införande av inkomstkontroll, ökade intäkter, 3,8 mnkr
- Fortsatt minskning av volymen för köp av ”mattjänst”, - 3,0 mnkr
- Föreningsbidrag, - 1,0 mnkr
- Föreningsbidrag, ensamkommande, -1,0 mnkr
- Bidrag till fastighetsägare för seniorbostäder, -1,0 mnkr
- Införande, halvårsskiftet, resursfördelningsmodell, Socialpsykiatri, Funktionsstödsnämnden, - 3,0 mnkr
- Köp av administration, Myndighetsavdelningen, -0,6 mnkr
- Utvecklingsmedel, Programnämnden, -1,0 mnkr
- Fortsatt effekt av införande av hyresmodell, vård- och omsorgsboende, minskad hyra för programnämnden, -4,0 mnkr
- Fortsatt effekt av borttagande av 8 h service utan biståndsbeslut, - 3,0 mnkr
- Hemvårdsnämnden, anslagsfinansierad verksamhet, -1,0 mnkr
- Funktionsstödsnämnden, anslagsfinansierad verksamhet, -0,4 mnkr
- Socialnämnden, anslagsfinansierad verksamhet, -0,5 mnkr

I programrådets resursfördelningsmodeller har budgeten reducerats för 2021, för att möta effektiviseringskravet från KF/KS och för att nå en budget i balans.

- Köp, Omvårdnad, -14,0 mnkr
- Köp, Serviceinsatser, -3,0 mnkr
- Köp, Mattjänst, -3,0 mnkr
- Köp, Socialpsykiatri, -3,0 mnkr
- Köp, Daglig verksamhet, -0,2 mnkr
- Köp, Vård- och omsorgsboende, -2,1 mnkr
- Köp, Bostäder med särskild service, -0,9 mnkr

Programrådets prisberäkning i resursfördelningsmodellerna för utförda välfärdstjänster utgör nettot av erhållna budgetkompensationer, indexuppräknningar, volymförändringar, effektiviseringar och särskilda satsningar, uppgår till totalt 44,3 mnkr.

- Köp, Omvårdnad, intern och extern utförare, 10,0 mnkr
- Köp, Daglig verksamhet, intern och extern utförare, 1,8 mnkr
- Köp, Vård- och omsorgsboende, intern utförare, 27,7 mnkr
- Köp, Bostad med särskild service, intern utförare, 4,8 mnkr

Uppföljning av Driftnämndernas åtagande från Programrådet

För att öka budgetföljsamheten inom programområdet riktade Programrådet i Programplan med budget 2021 ett antal åtaganden till Driftnämnderna som nu följs upp. Det fortsatta arbetet med budget i balans utgår från exklusive covid-19 effekter inom programområdet. Respektive driftsnämnds återrapportering återfinns i kapitel 4.

3.1 Programrådets delårsresultat och prognos

Programområde, Social välfärd	Delår 1		Delår 1		Delår 1		Delår 1		Prognos 1	Prognos 1	Prognos 1	Prognos 1
	Jan-April, Utfall	Jan-April, Budget	Budget-Utfall	Budget-Utfall %	Helår 2021	Budget 2021	Budget-Prognos	Budget-Utfall %				
Programnämnd	704 617	764 260	59 643	92%	2 241 154	2 292 780	51 626	98%				
Funktionsstödsnämnd	48 979	45 004	-3 975	109%	140 764	127 761	-13 003	110%				
Socialnämnd	203 629	196 684	-6 945	104%	595 905	569 329	-26 576	105%				
Hemvårdsnämnd	113 278	101 366	-11 912	112%	342 977	296 767	-46 210	116%				
Vårdboendenämnd	23 036	22 753	-283	101%	41 142	31 374	-9 768	131%				
Överförmyndarnämnd	5 518	6 917	1 399	80%	17 402	17 384	-18	100%				
Programområde Social välfärd	1 099 057	1 136 984	37 927	97%	3 379 344	3 335 395	-43 949	101%				
Varav Intraprenader							-2 100					
Totalt exkl. Intraprenader							-46 049					
Ingående ackumulerat resultat Intraprenader							23 000					
Ianspråktagande ack resultat 2021							-5 600					
Nya underskott							-100					
Nya överskott							3 600					
Utgående ackumulerat resultat Intraprenader 2021							20 900					
Avvikelse inklusive ianspråktagande av ack resultat												
Årets avvikelse exkl. Intraprenader							-47 449					
Årets avvikelse Intraprenader (nya över/underskott 2021)							3 500					
Justerad avvikelse inkl. Intraprenadernas över och underskott 2021							-43 949					

Nämndernas resultat

Funktionsstödsnämnd

Redovisar ett negativt resultat för delår 1 med -3,9 mnkr och helårsprognos visar på underskott med -13,0 mnkr, verksamheten arbetar med att nå en ekonomi i balans men vissa verksamheter signalerar att de ser stora svårigheter att nå en budget i balans utan att riskera att kvalitén på verksamheten blir bristfällig.

Det är framförallt tre verksamheter som visar underskott i helårsprognosen:

- personlig assistans som har kvarvarande obalans sedan tidigare år
- grupp och servicebostad som under flera år haft stora effektiviseringsuppdrag och nu signalerar svårigheter i ytterligare åtgärder
- daglig verksamhet som haft lågt deltagande till följd av covid-19 och därmed fått lägre intäkter från programnämnden motsvarande 3,8 mnkr.

Samtidigt som hanteringen av covid-19 kvarstår parallellt det tidigare identifierade stora behovet av resurser då fler personer med komplex problematik söker vård och stöd enligt LSS och SoL och fler servicemottagare i verksamheten blir äldre med behov av utökad stöd. Bedömningen överlag är en svårighet att nå en ekonomi i balans under året.

Socialnämnd

Redovisar ett negativt resultat för delår 1 med -6,9 mnkr och helårsprognosen visar på underskott med -26,6 mnkr, men tilläggsanslag väntas för kompensation för indexökningar med 8,5 mnkr, vilket gör helårsprognosen till underskott med -18,0 mnkr.

I helårsprognosen visar kostnaderna för externa vård och behandling underskott med -18,1 mnkr inklusive tilläggsanslaget, personer med extern insats per dygn budgeterades till i genomsnitt 366 personer i insatser per dygn för att nå en budget i balans. För delår 1 är utfallet i genomsnitt 396 personer i insatser per dygn men effektiviseringsuppdragen antas få större effekt på helårsbasis och färre personer antas få en extern insats och i genomsnitt antas 391 personer i insats per dygn i helårsprognosen.

Myndighet och eget utförande visar i helårsprognosen överskott med 3,7 mnkr respektive 3,4 mnkr. Övergripande visar i helårsprognos underskott med -6,6 mnkr som avser främst justeringspost som förväntas balansera överskott inom övriga verksamheter.

Hemvårdsnämnd

Redovisar ett negativt resultat för delår 1 på -11,9 mnkr, inklusive intraprenadens resultat och -12,8 mnkr exklusive intraprenadens avvikelse. Den anslagsfinansierade och den intäktsfinansierade hemvårdsverksamheten redovisar sammantaget ett negativt resultat på -25,9 mnkr. Den förebyggande verksamheten redovisar ett positivt resultat på 7,0 mnkr och de övergripande verksamheterna inklusive nämnd redovisar ett positivt resultat på 7,0 mnkr.

Helårsprognosen visar på ett underskott -46,2 mnkr exklusive intraprenaden resultat. Underskottet härrör från hemvårdsverksamheten och i syfte att nå en god ekonomisk hushållning har flertalet aktiviteter pågått inom ramen för strukturförändringsprogrammet. På grund av rådande pandemin har vissa aktiviteter

inte varit möjligt att genomföra, men förhoppningen är att det kommer att möjliggöras senare under året. Helårsprognosen exklusive effekter av covid-19 uppgår till -49,6 mnkr vilket kan jämföras med 2020 års utfall exklusive covid-19 effekter som uppgick till -72,5 mnkr. Det innebär att helårsprognosen exklusive covid-19 effekter uppgår till 23,0 mnkr bättre i jämförelse med tidigare år.

Effekter av covid-19

- *De ekonomiska konsekvenserna av covid-19 är fortsatt svåra att bedöma vilket gör att det finns en stor osäkerhet i prognosen. Prognosen är utifrån följande förutsättningar:*
- *Ingen ökad kostnad för korttidsfrånvaro från och med maj och framåt*
- *Kostnaderna för skyddsutrustning, antas ligga i nivå med motsvarande volym och kostnadsnivå som under jan-april 2021*
- *Inga extra personalkostnader kopplat till covid-19 har prognostiserats från och med maj och framåt*
- *Endast bokförda statsbidrag till och med april har tagits med*
- *Dagverksamheten, Träffpunkter och Anbörigcentrum inom förebyggande verksamhet återgår till "normalläge" i mitten på augusti*

Den totala prognostiserade covid-19 effekt är positiv och uppgår till 3,3 mnkr. Orsaken till är att dagverksamheten har förändrat verksamheten vilket minskat kostnaderna för personal, livsmedel och dagvårdsresor. Därutöver har kostnader för aktivitetsstöd minskat kopplat till färre ansökningar på grund av pandemin samt att förvaltningsgemensamma kompetensutvecklingsinsatser inte fullt ut beräknas genomföras enligt plan.

Vårdboendenämnd

Redovisar ett negativt resultat för delår 1 på -0,3 mnkr inklusive intraprenadernas avvikelse och 0,7 mnkr exklusive intraprenadernas avvikelse.

Helårsprognosen visar på ett underskott med -9,8 mnkr varav vård- och omsorgsboendeverksamheten -18,8 mnkr och övergripande 9,0 mnkr. Den positiva avvikelsen på övergripande verksamhet beror i huvudsak på att en stor del av statsbidragen kopplat till covid-19 återfinns där men kostnaderna återfinns inom vård- och omsorgsboendeverksamheten.

Helårsprognosen exklusive covid-19 effekter är ett underskott motsvarande -1,0 mnkr. Inom Vårdboendenämnden finns sju vård- och omsorgsboenden som bedrivs som intraprenader och totala helårsprognosen visar på underskott med -2,9 mnkr (positivt resultat 2,8 mnkr exklusive covid-19 effekter) för 2021. De enheter som prognostiserar underskott, exklusive effekter av covid-19, arbetar aktivt med åtgärdsplaner för att reducera underskott och nå en budget i balans, men på grund av rådande pandemin har detta arbete till viss del fått stå tillbaka.

Effekter av covid-19

De ekonomiska konsekvenserna av covid-19 är fortsatt svåra att bedöma vilket gör att det finns en stor osäkerhet i prognosen. Prognosen har lagts utifrån följande förutsättningar:

- *Ingen ökad kostnad för korttidsjukfrånvaro från och med maj och framåt.*

- *Kostnaderna för skyddsutrustning, prognostiseras ligga i nivå med motsvarande volym och kostnadsnivå som under januari-april 2021.*
- *Inga extra personalkostnader kopplat till covid-19 har prognostiserats från och med maj och framåt.*
- *Endast bokförda statsbidrag till och med april har tagits med i prognosen.*
- *Ingen påverkan på intern beläggningsersättning kopplat till covid-19 från maj och framåt.*

Den totala prognostiserade covid-19 effekt är positiv och uppgår till – 8,8 mnkr. Verksamheten har haft högre personalkostnader för kohortsjukfrånvaro och kohortvård (med kohortvård menas att patienter som exponerats för smitta och patienter med symtom skiljs från de övriga patienterna och vårdas separat med särskild avdelad personal. Kohortvård ska tillämpas hel dygnet för att vara effektivt). Även screening av hyresgäster och medarbetare samt vaccinationer av hyresgäster har krävt extra personalresurser. Totalt sett har ca 3 200 dosor vaccin hanterats av sjuksköterskor i verksamheten. Kostnaderna för skyddsutrustning och basal hygienutrustning har varit fortsatt höga kopplat till högre volymer och högre priser. Övriga kostnader avser till största delen inköp av hyrsjuksköterskor där merparten avser korttidsvården på Tullbuset.

Överförmyndarnämnd

Redovisar ett positivt resultat för delår 1 med 1,4 mnkr vilket framförallt förklaras av att arvodesutbetalningarna ej är statiska över året. Helårsprognosen visar på en budget i balans, det finns dock osäkerhet främst avseende nettokostnaden för arvoden och den fortsatta utvecklingen. Hur den nya förvaltarenheten kommer att påverka överförmyndarnämnden råder det även viss osäkerhet kring.

3.2 Programnämndens egna verksamhet, delårsresultat och prognos

Programnämndens egna verksamhet	Delår 1	Delår 1	Delår 1	Delår 1	Prognos 1	Prognos 1	Prognos 1	Prognos 1
Belopp i tkr	Jan-April, Utfall	Jan-April, Budget	Budget-Utfall	Budget-Utfall %	Helår 2021	Budget 2021	Budget-Prognos	Budget-Utfall %
Nämnd gemensamt	365	433	68	84%	1 104	1 300	196	85%
Bidrag och avtal	7 414	7 633	219	97%	21 200	22 901	1 701	93%
Programgemensam verksamhet	-12 870	-3 227	9 643	399%	-17 536	-9 682	7 854	181%
Regionen gemensamt	570	-1 101	-1 671	-52%	-3 123	-3 303	-180	95%
Verksamhetssystem	6 308	8 404	2 096	75%	23 381	25 213	1 832	93%
Köpkraft, administration	29 653	29 653	0	100%	88 958	88 958	0	100%
Köp av verksamhet, LOV	155 735	184 164	28 429	85%	509 262	552 492	43 230	92%
Vård och omsorgsavgifter	-40 657	-42 127	-1 470	97%	-124 377	-126 382	-2 005	98%
Köp Boende och Personlig assistans	577 512	597 684	20 172	97%	1 794 055	1 793 053	-1 002	100%
Statsbidrag	-19 413	-17 257	2 156	112%	-51 770	-51 770	0	100%
Nettokostnad	704 617	764 259	59 642	92%	2 241 154	2 292 780	51 626	98%

Köp inom LoV	Delår 1	Delår 1	Delår 1	Delår 1	Prognos 1	Prognos 1	Prognos 1	Prognos 1
Belopp i tkr	Jan-April, Utfall	Jan-April, Budget	Budget-Utfall	Budget-Utfall %	Helår 2021	Budget 2021	Budget-Prognos	Budget-Utfall %
Köp, Omsorgsinsatser	105 887	124 340	18 453	85%	337 970	373 021	35 051	91%
Köp, Serviceinsatser	15 388	16 376	988	94%	50 488	49 128	-1 360	103%
Anhörigersättning	138	167	29	83%	486	500	14	97%
Köp, Mattjänst	2 631	3 458	827	76%	7 084	10 374	3 290	68%
Köp, Daglig verksamhet	36 428	38 489	2 061	95%	109 234	115 469	6 235	95%
Habiliteringsersättning	-4 736	1 333	6 069	-355%	4 000	4 000	0	100%
Nettokostnad	155 736	184 163	28 427	85%	509 262	552 492	43 230	92%

Köp av Verksamhet	Delår 1	Delår 1	Delår 1	Delår 1	Prognos 1	Prognos 1	Prognos 1	Prognos 1
Belopp i tkr	Jan-April, Utfall	Jan-April, Budget	Budget-Utfall	Budget-Utfall %	Helår 2021	Budget 2021	Budget-Prognos	Budget-Utfall %
Köp, vård- och omsorgsboende	284 793	300 760	15 967	95%	887 663	902 279	14 616	98%
Hyror	47 818	44 003	-3 815	109%	135 474	132 010	-3 464	103%
Köp/Sälj, Bostäder med särskild service	155 751	158 269	2 518	98%	488 161	474 807	-13 354	103%
Köp, Socialpsykiatri	39 448	40 578	1 130	97%	122 207	121 735	-472	100%
Personlig Assistent	49 702	54 074	4 372	92%	160 550	162 222	1 672	99%
Nettokostnad	577 512	597 684	20 172	97%	1 794 055	1 793 053	-1 002	100%

Programgemensam verksamhet

Helårsprognosen visar på en positiv avvikelse med 7,8 mnkr, vilket främst beror på att tilläggsanslaget för Socialnämndens indexökningar återfanns där i prognosarbetet.

Verksamhetssystem

Helårsprognosen visar på en positiv avvikelse med 1,8 mnkr vilket främst beror på positiv avvikelse för förstudie - verksamhetssystem med finansiering från Digikom.

Köp av verksamhet

Prognosen för köp av verksamhet inom valfrihetssystemen beräknas för närvarande till ett överskott med motsvarande 43,0 mnkr.

Omvårdnadsinsatser

Från och med maj 2021 finns det 10 valbara utförare inom valfrihetssystemet för omsorgsinsatser. Externa utförare utgör ca 25% av marknaden avseende andel av kunder med utförd insats.

Köpkraften för omvårdnad gick in med en ny resursfördelningsmodell, med start 2 nov 2020, som ger bättre förutsättningar att begränsa kostnadsutvecklingen. Den nya modellen för omvårdnad innebär ett skifte från den konsumtionsdrivande ”utförda tiden” till en ersättning grundad i det beviljade omsorgsbehovet.

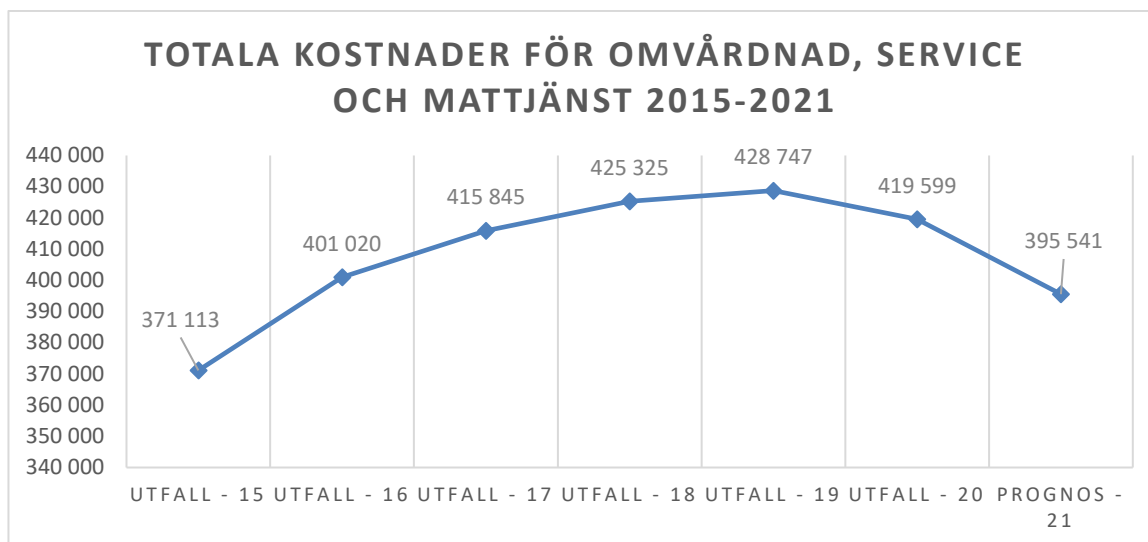
Omvårdnadsinsatser visar ett prognostiserat överskott med 35,0 mnkr. Den positiva avvikelsen beror till största del på kontrollnivåernas effekter, där ersättningen reduceras vid en låg utförandegrad i förhållande till individens beslut och effekten bedöms till 30,0 mnkr.

Den andra förklaringsposten är minskningen av antalet individer med beviljat omsorgsbeslut. Det skedde en större minskning i samband med skiftet av nya LOV-avtalet under hösten och vintern 2020/2021, där många omsorgsbeslut omprövades. För närvarande saknas runt hundratalet individer med omsorgsbeslut, men volymerna förväntas återgå under kommande månader. Effekten av volymminskningen, bedöms under helåret att sänka kostnaderna med 8,0 mnkr varav bedömd covid-19 effekt ca 4,0 mnkr.

Det nya LOV-avtalet med tillhörande resursfördelningsmodell möjliggör det fortsatta arbetet mot ett rehabiliterande arbetssätt, där utföraren kan premieras för att ha bidragit till en ökad självständighet eller minskat omsorgsbehov för individen. För att uppnå en större effekt av ett minskat vårdbehov och således en efterfrågeminskning, så skulle även taxe- och avgiftsmodellen behöva revideras. Sedan april 2021 finns ett riktat uppdrag för en översyn av taxe- och avgiftssystemet.

Under en femårsperiod har flertalet fattade beslut gett upphov till förändringar i de styrsystemen som påverkar den konkurrensutsatta delen av social välfärds verksamheter. Det har skett genom att organisationen har verkställt förändringar i bland annat biståndsriktlinjer, förfrågningsunderlag och överenskommelser, kunnat genomföra satsningar på avtals- och individuppföljningar, samt kontrollfunktionen.

Utvecklingen kan ses i grafen nedan och visar den sammanlagda kostnadsutvecklingen för insatserna omvårdnad, service och mattjänst under 2015 till och med prognosen för 2021. Sammantaget har förändringarna inneburit att kostnadsutvecklingen över tid kunnat bromsas med minst 33,0 mnkr.

Serviceinsatser

Helårsprognosen för serviceinsatser, visar på ett mindre underskott med 1,4 mnkr. Helårseffekten 2021 för borttagande av service utan bistånd motsvarar ca 13,0 mnkr, och innebär en minskad kostnad.

Det framgår ingen ökning över antalet individer med utförd serviceinsats, utan underskottet härleds istället till en ökad utförandegrad per individ. Det är svårt att uttyda eventuella kvardröjande effekter av Covid-19 för serviceinsatser.

Mattjänst

Mattjänst visar på ett prognostiserat överskott med 3,3 mnkr, då efterfrågan fortsätter att minska kopplat till de tidigare förändrade biståndsriktlinjerna. Minskningen sker i snabbare takt än förväntat.

Daglig verksamhet

Helårsprognosen för daglig verksamhet visar på ett överskott med 6,2 mnkr, där en minskad närvaro beroende på Covid-19 också ger minskade kostnader för köpkraften.

Kostnaderna för daglig verksamhet beräknas ha ökat med närmare 29,0 mnkr jämfört med 2015, vilket förklaras av framförallt fler personer med beviljad insats. Sedan 2015 har ökningen av personer med planerad närvaro ökat med cirka 125 personer, vilket ger en ökning på mellan 20–25 deltagare årligen.

Köp av boende, personlig assistans och socialpsykiatri

Köp av verksamhet innehåller köpkraften för Programrådets samtliga vård- och omsorgsboenden, även de som drivs av externa utförare. Köp av verksamhet innehåller även köpkraft av bostäder med särskild service, personlig assistans, socialpsykiatri samt hyror. Totalt uppgår köpkraften för dessa verksamheter till ca 1,8 mdr kronor. I första prognosen för 2021 visar verksamheterna ett samlat underskott på motsvarande ca 1,0 mnkr.

Vård- och omsorgsboende

Köpkraften för vård- och omsorgsboende indikerar på ett överskott med 14,6 mnkr. En del av förklaringen utgörs av att beläggningen har minskat under de första tre till fyra månaderna till följd av covid-19, det innefattar både permanenta och korttidsplatser, i såväl kommunal som privat regi och motsvaras av ca 4,0 mnkr.

Utfallet för beläggningsgraden har hittills varit lägre än budgeterat krav, i genomsnitt 95 procent under januari-april för samtliga utförare och för både permanent och korttidsplats. Men beläggningsgraden förväntas öka succesivt under året, då pandemins effekter avtar, men bidrar ändå till det prognostiserade överskottet i köpkraften. Slutligen beror en del av överskottet ca 5,0 mnkr på Löwenhjelmsskas minskade platsantal i samband med det planerade arbetet med förstärkt brandskydd.

Hyror

Hyror, inklusive el och tomma lägenheter, inom vård- och omsorgsboenden, grupp- och servicebostäder inom LSS och socialpsykiatri prognostiseras till ett underskott som uppgår till ca 3,5 mnkr. Den minskade beläggningen på vård- och omsorgsboendena, samt minskade platser i samband med arbetet med förstärkt brandskydd ger större kostnader för tomma bostäder, för helåret förväntas denna post utgöra närmare 5,0 mnkr.

Arbete med att säkerställa kvaliteten i de lokalyresdebiteringar som kommer till Programnämnden från Lokalförsörjningsenheten har skett under hösten och vintern 2020/2021. Arbetet har lett till att ca 800 tkr i feldebiterade tomhyror kunde krävas åter från Lokalförsörjningsenheten. Arbetet kommer att fortgå löpande, men kostnadseffekterna förväntas minska, då arbetssätten och kontrollen succesivt förbättras.

Bostäder med särskild service

Bostad med särskild service innefattar insatser för målgrupperna vuxen och barn/ungdom inom LSS och Socialpsykiatri, avseende insatserna bostad med särskild service, särskilt boende, korttidsboende, korttidstillsyn och korttidsvistelse. Det innefattar både den interna köpkraften och resursfördelningsmodellen för BMSS, samt externa köp och sälj av platser.

Helårsprognosen för köp/sälj av bostäder med särskild service beräknas till ett underskott på sammanlagt 13,4 mnkr. Orsaken till underskott beror till största del på att köpta externa platser av bostad med särskild service ökar. Fler beslut än tidigare beräknat har kunnat verkställas, genom de tillkommande platser som ramavtalen gett upphov till. Antalet servicebostäder har också utökats, sammanlagt har sex nya platser tillskapats under året för att möta det aktuella behovet. Därtill finns tre nya insatser med särskild ersättning och verksamheten har en högre beläggningsgrad än budgeterad.

En eventuell försenad start av driftentreprenad i Vintrosa har inte beaktats i prognosen. En avslutad extern placering inom BUV LSS ger minskade kostnader och ett överskott på ca 1,2 mnkr.

Personlig assistans

Personlig assistans visar ett överskott på ca 1,7 mnkr. Kostnaderna för de 20 första timmarna (beslut från Försäkringskassan) har planat ut, samtidigt som vi ser större ökning för den av kommunen beslutade assistansen, främst gäller ökningen de

privata utförarna. Covid -19 effekter kan ses för minskade sjuklönekostnader och underskott för personlig assistans tillfällig utökning, totalt ca -0,5 mnkr.

Socialpsykiatri

Socialpsykiatriens resursfördelningsmodell har försenats något, men förväntas träda i kraft 1 oktober 2021 och budgeten fördelas därför fram till dess enligt en fast budgettilldelning per månad. Det mindre underskottet -0,5 mnkr beror på ökade kostnader för skadegörelse.

Effekter av covid-19 för programnämndens egna verksamhet

De bedömda ekonomiska effekterna bedöms uppgå i helårsprognosen 8,0 mnkr i minskade köp av välfärdstjänster för daglig verksamhet och vård- och omsorgsboende.

3.3 Investeringar

Investeringar – inventarier

Behov av utbyte av befintliga inventarier under året

Nämnd Belopp i tkr	Prognos 1 2021	Budget 2021	Förbrukat %	Avvikelse tkr
Programnämnd	500	500	100%	0
Social nämnd	0	800	0%	800
Hemvårdsnämnd	3 430	3 430	100%	0
Vårdboendenämnd	2 600	2 600	100%	0
Funktionsstödsnämnd	600	600	100%	0
Överförmyndarnämnd	0	70	0%	70
Nettokostnad	7 130	8 000	89%	870

Inventarier för att upprätthålla myndighetskrav i verksamhetens lokaler.

Myndighetskrav Belopp i tkr	Prognos 1 2021	Budget 2021	Förbrukat %	Avvikelse tkr
Programnämnd	3 000	3 000	100%	0
Nettokostnad	3 000	3 000	100%	0

Utrustning, inköp av lösa inventarier och kallelselarm för nytt vård- och omsorgsboende Kornellen och tre nya grupp- och servicebostäder planeras att ske under hösten.

Nya vård- och omsorgsboende och grupp- och servicebostäder Belopp i tkr	Prognos 1 2021	Budget 2021	Förbrukat %	Avvikelse tkr
Vårdboenden	11 900	11 900	100%	0
Grupp- och servicebostäder	900	900	100%	0
Nettokostnad	12 800	12 800	100%	0

Investeringar – fastigheter

Några nybyggnationer eller flytt av hus i enskilt läge till annan tomt planeras inte vara aktuellt under året.

Fastighetsinvesteringar Belopp i tkr	Prognos 1 2021	Budget 2021	Förbrukat %	Avvikelse tkr
Hus i enskilt läge	0	3 000	0%	3 000
Nettokostnad	0	3 000	0%	3 000

4 Bilaga, DN:s återrapportering av åtagande från Programplan med budget 2021

4.1 Funktionsstödsnämnd

Funktionsstödsnämndens uppdrag enligt direktivet

- Verkställa effektiviseringskravet från Programnämnden för den anslagsfinansierade verksamheten
- Anpassa den intäktsfinansierade verksamheten till aktuell ersättningsnivå från Programnämnden

Funktionsstödsnämnden arbetar integrerat med förbättringsarbeten och målet att nå en ekonomi i balans genom hela verksamheten och har ambitionen att besluten ska tas på lägsta ändamålsenliga nivå i linje med tillitsbaserad ledning och

styrning. Detta innebär att det ofta tas beslut av exempelvis enhetschefer i linje med att närma sig en ekonomi i balans utan att dessa specifikt rapporteras tillbaka inom organisationen, detta innebär att en sammanställning av åtgärder för att nå en ekonomi i balans behöver vara relativt övergripande och vissa effekter är uppskattningar av trolig effekt under året.

Verksamhet	Åtgärd	2021, mnkr
Socialpsykiatri	Reducerat 3 tjänster	1,8
Socialpsykiatri	Bemanningsekonomi*	0,9
Socialpsykiatri	Nyttjande av ackumulerat överskott	
Personlig assistans	Analyser av påverkansbara faktorer**	0
Personlig assistans	Genomlysning av nyttjande av personalresurser samt identifiering av möjliga effektiviseringsåtgärder**	0
Personlig assistans	Säkerställa intäktprocessen**	0,2
Daglig verksamhet	Bemanningsekonomi*	0,3
Bostäder med särskild service	Bemanningsekonomi*	3
Bostäder med särskild service	Utökning av antalet platser***	1
LSS-fritid	Har en budget i balans vid årets ingång	
Boda - daglig verksamhet i bostad	Har en budget i balans vid årets ingång	
Barn- och ungdomsverksamheten	Har en budget i balans vid årets ingång	
Totalt		7,2

*Bemanningsekonomi är ett samlingsbegrepp för en hållbar och ekonomiskt effektiv bemanning av verksamheten. Bemanningsekonomi väver samman ekonomi, personal och arbetsmiljöfrågor till en helhet där alla delar behöver samspela för att ge en långsiktigt positiv utveckling i verksamheten. Detta innefattar exempelvis arbete med och anpassningar av schemaläggning, heltidsanställningar och övertid. Funktionsstödsnämnden och Förvaltningen för sociala insatser arbetar med tillitsbaserad ledning och styrning där beslut ska tas på lägsta ändamålsenliga nivå, detta bedöms medföra en effektiv och hållbar verksamhet, men är en försvårande faktor i arbetet med att aggregerat samla upp och redovisa vilken åtgärd som medfört vilken ekonomisk effekt.

**Personlig assistans arbetar löpande med sin ekonomi men har i dagsläget inte identifierat möjliga åtgärder för att sänka sina kostnader. Verksamheten får ersättning för utförda insatser inom ramen för beviljade insatser, detta innebär förenklat att utför verksamheten färre timmar minskar intäkten likvärdig som kostnaden. År 2020 var 95 % av verksamhetens kostnader personalkostnader, av externa kostnader uppgick personalkostnaderna till 99 %.

***Utökning av antalet platser inom grupp- och servicebostad utgår från att minska antalet gruppboendestäder som endast har fyra servicemottagare (när detta inte är beslutat utifrån servicemottagarnas behov), detta för att möjliggöra en ekonomiskt effektiv och hållbar bemanning inom verksamheten. Beräkningen bygger på att fyra bostäder kan utökas med helårseffekt under året, flera bostäder har redan utökats och därmed inkluderats i denna sammanställning.

Nedan följer en kort beskrivning av hanteringen inom respektive insats:

Personlig assistans arbetar fortlöpande med att identifiera möjliga åtgärder för att närma sig en ekonomi i balans, men har svårt att hitta tillgängliga åtgärder. Verksamheterna arbetar med ärendeanalyser för att identifiera vilka faktorer som är

påverkansbara för verksamhetens kostnader. Verksamheten har sett en positiv utveckling till följd av detta arbete och har stärkt sina ekonomiska strukturer även om direkta kostnadsminskningar ännu ej varit möjliga. Funktionsstödsnämnden och verksamheten inväntar uppstart av det uppdragsdirektiv som är framtaget avseende översyn av interna utförarens ekonomiska förutsättningar inom personlig assistans.

Grupp- och servicebostad arbetar fortlöpande med åtgärder för att åter närma sig en ekonomi i balans. Främst avser detta olika insatser inom ramen för bemanningsekonomi, detta innebär att ha en långsiktigt hållbar personal vilket ger såväl kvalitativa som ekonomiskt positiva effekter. Verksamheten har identifierat potential att arbeta mer effektivt med bokningsbartid (anställd kapacitet till följd av heltid som norm) vilket skulle ytterligare kunna minska kostnaden för timvikarier, arbetet följs numera månadsvis av verksamheten.

Det är en stor utmaning att få en ekonomi i balans på gruppboende med fyra platser¹, verksamheten arbetar därför tillsammans med lokalförsörjningsavdelningen, programnämnden och myndighetsverksamheten för att utöka antalet platser på befintliga grupp- och serviceboende.

Grupp- och servicebostad har gjort stora effektiviseringar de senaste åren – vilket behöver beaktas när man bedömer kvarvarande möjliga åtgärder för att nå en ekonomi i balans. Tabellen nedan visar effektiviseringsuppdragen för verksamheten sedan år 2017 när verksamheten fick sitt första större riktade effektiviseringsuppdrag.

¹ Avser inte de gruppboende som har fyra platser till följd av servicemottagarnas behov.

År	Effektiviseringsuppdrag, mnkr
2017	4
2018	8
2019	8
2020	12,8 ²
2021	7,1
Summa	39,9

Dessa åtgärder har grupp- och servicebostad genomfört sedan tidigare inom ramen för arbetat att hålla en ekonomi i balans:

- Minskad bemanning
- Minskat antal chefer
- Minskad tid för överrapportering, APT och möten
- Minskade resurser för kompetensutveckling
- Minskade resurser för julklapp och uppmuntran
- Arbetat mycket med bemanningsekonomi
- Alternativa arbetssätt och samordning mellan verksamheter

Boda är daglig verksamhet som utförs i grupp- och servicebostad, detta innebär att denna verksamhet utförs i grupp- och servicebostads lokaler och av dess personalgrupp. Denna verksamhet har sedan flera år en ekonomi i balans och arbetet har fokuserat på att verksamheten ska bära sina egna kostnader därför har en systematik för att säkerställa en korrekt kostnadsfördelning mellan grupp- och servicebostad och boda byggts upp.

LSS-fritid är en verksamhet inom Funktionsstödsnämnden som har i uppdrag att rekrytera, matcha och betala ut ersättning till uppdragstagare för uppdrag inom kontaktperson, kontaktfamilj, ledsagare och avlösare. Funktionsstödsnämnden valde inför år 2021 att inte tilldela verksamheten något effektiviseringskrav utan verksamheten fick istället en budgetförstärkning om 1,7 mnkr med medel som tidigare lyfts till förvaltningens budgetreserv. Det är myndighetsverksamheten som beslutar om rätten till insats samt dess omfattning vilket innebär att verksamheten har svårt att påverka kostnaden för arvoden och ersättning till uppdragstagarna. Då ersättningen till uppdragstagare inom LSS-fritid i stor utsträckning samvarierar med volymen föreslår Funktionsstödsnämnden att denna verksamhet är mycket väl lämpad att hanteras inom en resursfördelningsmodell.

Daglig verksamhet är den verksamhet inom Funktionsstödsnämnden som påverkats kraftigast ekonomiskt av coronapandemin. Verksamheten är en intäktsfinansierad verksamhet som får ersättning från Programnämnd social välfärd utifrån planerad och faktisk närvaro i verksamheten, då många deltagare inom daglig verksamhet varit hemma från verksamheten på grund av oro för att smittas av covid-19 har verksamhetens intäkter kraftigt minskat under år 2020 och 2021. Verksamheten hade inför år 2021 ett effektiviseringsuppdrag om 1,2 mnkr, den

² Beloppet för 2020 innehåller även effektiviseringsuppdraget för inköp, kostnaden för införandet av cirkulationstvätt av arbetskläder vilket var en följd av lagkrav samt ej kompenserade nivåsänkningar inom resursfördelningsmodellen.

kraftigt sänkta intäkterna till verksamheten har omöjliggjort att utvärdera detta effektiviseringsuppdrag.

Verksamheten har genom beslut i Programnämnd social välfärd fått möjlighet att anpassa utförandet av verksamheten för att möjliggöra fortsatt deltagande i så stor utsträckning som möjligt genom att erbjuda daglig verksamhet på distans.

Verksamheten bedömer nu att deltagarna är på väg tillbaka, vilket kommer att möjliggöra en ny utvärdering av verksamhetens ekonomi och behov av eventuella åtgärder. Bedömningen utifrån det låga deltagandet under inledningen av året är att verksamheten inte kommer att nå en ekonomi i balans under 2021.

Barn- och ungdomsverksamheten är en ramfinansierad verksamhet som inför 2021 fått ett effektiviseringsuppdrag om 0,3 mnkr. Detta effektiviseringsuppdrag hanterades i samband med budgetläggningen och verksamheten bedöms ha en ekonomisk balans även vid årets slut. För att uppnå detta arbetar verksamheten med bemanningsekonomi, en stark helhetssyn på områdets ekonomi samt med att utveckla sitt budget- och prognosarbete samt stärka arbetet med uppföljning genom statistik på beläggningsgrader.

I samarbete med Socialnämnden ser Funktionsstödsnämnden möjligheten att erbjuda bostadsinsats till barn genom konsultstödda familjehemsinsats som etableras i egen regi som komplement till befintlig barnbostad.

Socialpsykiatri har inför år 2021 ett effektiviseringsuppdrag om 4,2 mnkr och under året kommer en ny resursfördelningsmodell bestående av fem delmodeller införas inom verksamheten. Detta ställer stora krav på verksamheten både att ställa om sin ekonomi och vidareutveckla sin interna ekonomistyrning, vilket verksamheten arbetar med samtidigt som de ser över såväl sitt budget- som prognosarbete.

För att nå de effekter som krävs enligt effektiviseringsuppdraget har verksamheten reducerat 3 tjänster bland stödresurserna, arbetar med bemanningsekonomi bland annat genom att se över och likrikta verksamhetens schemaläggning men även många andra insatser. Socialpsykiatri är en intraprenad som har ett ackumulerat överskott från tidigare år att nyttja i detta omställningsarbete, så verksamheten har beslutat att nyttja detta överskott för att kunna ställa om i en mer anpassad takt. När verksamheten så stora effekter av årets arbete att detta överskott inte behöver nyttjas behålls denna taktik inför kommande år.

Tillägg gällande alla Driftsnämnder

Om beslut angående ambitionsförändringar krävs omedelbart lyfta det till Programnämnden.

Funktionsstödsnämndens förslag till Programnämnd social välfärd:

- LSS-fritid bör utredas för att bli en intäktsfinansierad verksamhet. Detta då verksamheten har mycket svårt att påverka utfallet som beror på nationella rekommendationer samt antal ärenden som inkommer från Myndighetsverksamheten.
- Geografisk samordning av lokaler för daglig verksamhet i syfte att ge verksamheten större möjligheter att samnyttja personal mellan de olika dagliga verksamheterna.

- Funktionsstödsnämnden ser det som en viktig aspekt att kommunen anammar möjligheten för personer med funktionsnedsättning att kunna se och välja i det kommunala beståndet av bostäder som är anpassade efter deras behov, *kommunalt hyrestorg*, för att på så vis kunna möjliggöra boendekarriär och naturliga förflyttningar på eget initiativ.
- Funktionsstödsnämnden ser en potential i kottungemensamt minska placeringskostnader för barn- och unga genom att utöka och bredda utförandet inom barn- och ungdomsverksamheten.

4.2 Socialnämnden

För att öka budgetföljsamheten inom programområdet riktade Programnämnd Social välfärd i Programplan med budget 2021 uppdrag till Socialnämnden som följs upp i Delårsrapport 1 och 2 samt Årsberättelse. Det fortsatta arbetet med budget i balans utgår från exklusive covid-19 effekter inom programområdet.

Åtaganden i Programplan med budget 2021 är:

Fortsätta arbetet med att minska den totala nettokostnadsavvikelsen från 2020 års nivå.

Verkställa effektiviseringskravet från Programnämnden för den anslagsfinansierade verksamheten

Effektiviseringsuppdrag

Under 2020 påbörjades fyra effektiviseringsuppdrag för att minska nämndens totala kostnader. Totalt beräknades nettoeffekterna uppgå till 7,0 mnkr under 2021.

Åtgärd, mnkr	Ev. kvar sen tidigare år	Beräknad effekt 2021	Effekt tom mars 2021	Prognos 2021
Utökad öppenvård barn och ungdom (Hemtagning)	2,3	3,2	0,0	0,8
Akut- och utredningsplatser, ungdom	0,0	1,6	-	-
KBT-gruppen, öppenvård vuxna missbruk	0,0	1,6	0,6	1,7
Utredningsplatser, vuxna missbruk	0,0	0,6	0,2	0,6
Totalt	2,3	7,0	0,8	3,1

4.3 Hemvårdsnämnden

För att öka budgetföljsamheten inom programområdet riktade Programnämnden i Programplan med budget 2021 ett antal åtaganden till driftsnämnderna som följs upp i Delårsrapport 1 och 2 och Årsberättelse. Det fortsatta arbetet med budget i balans utgår från exklusive covid-19 effekter inom programområdet.

4.3.1 Effektiviseringskrav

- Verkställa effektiviseringskravet från Programnämnden för den anslagsfinansierade verksamheten
- Anpassa den intäktsfinansierade verksamheten till aktuell ersättningsnivå från Programnämnden.

Hemvårdsnämnden har beslutat att 2021 års effektiviseringskrav på 1,0 mnkr som riktas till den anslagsfinansierade verksamheten hanteras genom att kostnaderna inom dagvårdsverksamheten och dagvårdsresor minskar på grund av covid-19 och av prognosen kan utläsas att kostnaderna beräknas minska med totalt sett 7,0 mnkr jämfört med normalår. I delår 2 2021 ska förslag på effektiviseringsåtgärder inför 2022 vara framtagna.

Den anslagsfinansierade hemvårdsverksamheten prognostiserar en negativ budgetavvikelse på -3,1 mnkr exklusive covid-19 effekter. Kopplat till pandemin har det hittills under året varit svårigheter för verksamheten att arbeta med effektivisering samtidigt som sjukfrånvaron tidvis varit hög och belastningen på verksamheten stor. I dagsläget är det även utmaningar i sjuksköterskebemanningen vilket medför dyra lösningar och till viss del inköp av hyrsjuksköterskor. Under 2020 utvecklades samarbetsområden både inom och mellan enheter och nya scheman infördes. Därutöver hade verksamheten ingen inhyrd personal, men under 2021 finns åter behov av hyrsjuksköterskor. I jämförelse med 2020 är prognosen att den negativa avvikelsen (exklusive covid-19 effekter) minskar med 4,2 mnkr. Det finns dock en stor osäkerhet i prognosen beroende på hur bemanningssituationen för sjuksköterskor utvecklas.

Av tabellen nedan framgår de effektiviseringsåtgärder som anslagsfinansierad verksamhet som haft positiv ekonomisk effekt under 2021.

Effektiviseringsåtgärder anslagsfinansierad verksamhet, mnkr	Delårseffekt 2021 av tidigare års krav	2021	Totalt
Effektiviseringskrav anslagsfinansierad verksamhet 2019:			
Delårseffekt 2021 effektivisering bemanningsenheten	0,15		0,15
Minskad budget 2021 förvaltningsgemensamt	1,5		1,5
Effektiviseringskrav anslagsfinansierad verksamhet 2020:			
Delårseffekt 2021 effektivisering förebyggande verksamhet	1,0		1,0
Effektiviseringskrav anslagsfinansierad verksamhet 2021:			
Förebyggande verksamhet, tillfällig reducering av budgetram 2021 kopplat till covid-19		1,0	1,0
Totalt	2,65	1,0	3,65

Inom den intäktsfinansierade hemvårdsverksamheten fortgår arbetet med att nå en ekonomi i balans inom ramen för strukturförändringsprogrammet. Av tabellen nedan framgår prognostiserad ekonomisk effekt under 2021.

Effektiviseringsåtgärder intäktsfinansierad verksamhet, minskad negativ avvikelse (exklusive covid-19 effekter) jämfört med 2020, mnkr	Prognos 2021
Förändrad ledningsorganisation hemvård LOV, hösten 2020, helårseffekt 2021	1,1
Övrig positiv effekt kopplat till aktiviteter inom strukturförändringsprogrammet	24,1
Totalt	25,2

4.3.2 Förslag på ambitionsförändringar i syfte att nå en budget i balans

- Om beslut angående ambitionsförändringar krävs ska detta omedelbart lyftas till Programnämnden.

En ökad användning av välfärdsteknik kan bidra till ökad självständighet, trygghet, och delaktighet i samhället samt mer effektiv användning av resurserna inom äldreomsorgen. Välfärdsteknik ska även bidra till bättre möjligheter att hantera de olika förutsättningar som finns för äldreomsorg i glesbygd respektive i tätort. Hemvårdsnämnden anser därför att en vidareutveckling av detta område är av största vikt. I syfte att nå budget i balans inom programområde Social välfärd föreslår Hemvårdsnämnden att programnämnden

- ser över vilka trygghetsskapande tekniklösningar (till exempel tillsyn via länk) som skulle vara möjliga i syfte att ersätta fysiska besök såväl på dagen som på natten.
- ser över möjligheten att införa online-beställning som det primära alternativet vid biståndsbeslut gällande insatsen inköp av dagligvaror.
- i samverkan med Hemvårdsnämnden arbeta vidare med utveckling av välfärdsteknologi.

Inom Vård- och omsorgsförvaltningen finns från och med 2021 två verksamhetsutvecklare inom välfärdsteknik som i samarbete med programnivån kan bidra till arbetet med att ytterligare utveckla välfärdsteknologin inom äldreomsorgen.

4.3.3 Strukturförändringsprogrammet

Det treåriga Strukturförändringsprogrammet för den kommunala hemvården pågår till och med 211231 i syfte att nå en budget i balans vid ingången till 2022 med god kvalitet och bra arbetsmiljö.

- Följs upp enligt beslut i Programplan med budget 2021, i april, september och november

Prognosen för Hemvård LOV 2021 är ett förbättrat resultat på 25,2 mnkr (exklusive effekter av covid-19 och ny ersättningsmodell). Detta är till största delen en effekt av förändringar som genomförts i verksamheterna under de senaste åren. Flera enheter har utfört insatser för att anpassa planering och personalresurser utifrån kundernas behov.

Effekt av den nya ersättningsmodellen

I den nya ersättningsmodellen beror den ekonomiska effekten framför allt på tre delar: hur effektivt verksamheterna använder personalen, hur mycket av den beviljade tiden som enheten utför, samt mixen av kundernas behov. Den första delen kan verksamheterna påverka och arbeta med. När det gäller de två sista behövs verksamheten, för att utföra sitt uppdrag rätt, arbeta för att alltid utföra det som är kundens behov inom kundens biståndsbeslut. Utfallet följs men några mål bör inte sättas.

Det går inte att jämföra resultatet per enhet mellan 2020 och 2021 då den nya ersättningsmodellen ger olika effekter på olika enheter. För LOV-verksamheten som helhet är prognosen att den nya modellen ger en positiv helårseffekt på 2,4 mnkr (ersättning omvårdnad -3,0 mnkr, yttersta ansvaret 5,4 mnkr), så huvuddelen av det positiva prognostiserade resultatet går att härleda till förändringsarbetet.

Arbete för att skapa effekt

Arbetet fortgår med målet att ha rätt personer med rätt kompetens på rätt plats i rätt antal utifrån kundens behov. För att skapa en hållbar förändring som inte slår tillbaka i form av försämrade arbetsmiljö och kvalitet tar förändringsarbetet sin utgångspunkt i ett noggrant förbättringsarbete tillsammans med medarbetarna som syftar till att skapa ordning, struktur och rätt förutsättningar för att möta kundernas behov. Det handlar bland annat om

- att säkerställa rätt behovsnivå och beslut/uppdrag utifrån kundens behov i samarbete med biståndshandläggare.
- att alltid ha uppdaterade genomförandeplaner och arbeta och planera utifrån dem för att möta kundens definierade behov.
- att tillsammans utforma och ständigt följa upp planeringen, så att den är så rätt som möjligt.
- att jobba med hantering och analys av larm.
- att hantera och förebygga sjukfrånvaro.
- att anpassa schema och resurser kontinuerligt utifrån kundernas behov. För att möjliggöra en ökad flexibilitet utifrån kundernas behov har många enheter gått över till 4-veckorsschema. I och med det har de flesta medarbetare fått en delad tur på fyra veckor.

I resultatet för enheterna ingår till viss del kostnader för långsiktiga utvecklingsarbeten, som införandet av IBIC och utvecklingen av rehabiliterande arbetssätt.

Effekter av covid -19 på förändringsarbetet

Covid -19 har inneburit svårigheter i arbetet på många sätt, bland annat att man inte har kunnat samarbeta och träffas på det sätt som egentligen behövs för att arbeta mot målen. Det finns ett uppdämt behov av detta när vaccinationerna har slagit igenom och rekommendationerna gällande möten förhoppningsvis lättas upp. I årets budget för strukturförändringen ingår medel för dessa träffar, som kommer att behövas under hösten. Ett gott resultat av hanteringen av covid -19 är att samarbetet över enhetsgränser gällande bemanning har förbättrats. Det skapar förutsättningar för en mer effektiv resursanvändning i hemvården som helhet.

Mål och aktiviteter kopplade till arbetet med planeringen

Nyttjandegrad

Nyttjandegraden är ett effektivitetsmått som visar hur mycket av medarbetarnas arbetstid som utförts hos kund. Den har successivt förbättrats under arbetet med struktur-förändringen. Utvecklingen är olika mellan enheterna, men trenden är totalt sett positiv. Under jan-april 2021 är nyttjandegraden 61,8 % jämfört med 58,8 % motsvarande period 2020. Flera enheter inom hemvården har höga och stabila nivåer i sin nyttjandegrad. Att de är stabila är en signal att de arbetssätt som har skapats är hållbara och accepterade av medarbetarna och därmed bestående.

Tid utöver beslut

Efter att den nya ersättningsmodellen infördes är det inte längre relevant att följa icke debiterbar tid, då detta enbart berör service och där utför verksamheten ytterst lite icke debiterbar tid. Istället följer verksamheten tid som utförs utöver beslut. Under perioden januari tom mars 2021 har hemvården utfört drygt 4 400 omsorgstimmar över beslut med en beräknad personalkostnad på cirka 0,9 mnkr. Enheterna får månadsvis återkoppling på detta och arbete pågår med att minska denna tid genom att arbeta med genomförande-planer och ha en tät dialog med biståndshandläggare om kundernas behov. En utmaning är de kunder som redan har en hög behovsnivå och där det krävs dubbelbemanning. Där är det svårt att hålla sig inom beslut, då dubbelbemanningen resursmässigt inte omfattas i behovsnivån.

Utförd tid av planerad tid

Under 2020 hade hemvården cirka 24 000 timmar i planeringen, som inte utfördes, fördelat på 1,6 miljoner besök. Vi kallar det gap och det innebar nära 5 mnkr i personalkostnad. Genom att försöka minska gapet, dvs ha så rätt tid som möjligt i planeringen utifrån kundernas behov kan vi använda personalresurserna klokare. Det är ett svårt arbete som tar tid, men även här är vi på rätt väg. Om vi jämför perioden januari till och med mars 2021 med resultatet för 2020 har gapet minskat med 12 %. Målet är att personalen ska ha den tid i planeringen som de behöver för att utföra kundens behov, vilket också kan minska upplevd stress. Detta möjliggörs genom dialog på enheterna och att enheterna själva kan följa den tid de utför i förhållande till den tid som är planerad för respektive besök.

Bomtid (påverkar andelen utförd tid av planerad tid)

Bomtiden kostar enheterna i form av personalresurser som skulle kunna användas mer effektivt. Enheterna får månadsvis rapportering av hur deras bomtid ser ut och kan jobba med att minska denna. Det sker bland annat genom uppdaterade genomförande-planer, dialog med kunden om besök samt dialog inom medarbetargrupperna. Från januari 2020 tom mars 2021 har bomtiden minskat med nära hälften. För perioden januari tom mars 2021 är personalkostnaden för bomtiden cirka 0,5 mnkr för LOV-verksamheten.

Kontinuitet

Varje enhet har kontinuitetsmål för att minska antalet personer som besöker samma kund. Det följs upp vid kvartalsuppföljning med enhetscheferna. I genomsnitt är personalkontinuiteten 17,0 personer (april 2021), vilket är en minskning med en person jämfört med samma tid förra året. Fortsatt fokus ligger på att tydliggöra kontaktmannaskap, skapa team som arbetar i mindre geografiska områden inom enheterna, vilket också innebär mindre behov av restid, samt att minska korttidssjukfrånvaron och då även behovet av vikarier. Ett ökat fokus på förbättrad kontinuitet kan hamna i konflikt med de ekonomiska målen, eftersom det kan innebära begränsningar vid planering. Det är därför viktigt att rimliga mål för kontinuitet sätts för respektive enhet utifrån enhetens förutsättningar.

4.4 Vårdboendenämnden

För att öka budgetföljksamheten inom programområdet riktade programnämnden i Programplan med budget 2021 ett antal åtaganden till driftsnämnderna som följs upp i Delårsrapport 1 och 2 och Årsberättelse. Det fortsatta arbetet med budget i balans utgår från exklusive covid-19 effekter inom programområdet.

4.4.1 Effektiviseringskrav

- Anpassa den intäktsfinansierade verksamheten till aktuell ersättningsnivå från Programnämnden

Samtliga vård- och omsorgsboenden inom nämndens område finansieras via beläggningsersättning och till viss del med fast ersättning för nattbemanning och vissa typer av korttidsplatser. Detta innebär att större delen av arbetet med effektiviseringsåtgärder hanteras på enhetsnivå och samtliga enhetschefer har i uppdrag att arbeta med att justera kostnaderna efter tilldelad ersättning. Under både förra året och i år har pandemin påverkat nämndens verksamheter och detta har till viss del även påverkat arbetet med effektivisering.

Prognosen för helår 2021 (exklusive effekter av covid-19) visar på en negativ budgetavvikelse på -1,0 mnkr vilket motsvarar 0,1 % av prognostiserade intäkter. Exklusive intraprenaderna visar prognosen (exklusive effekter av covid-19) på en negativ budgetavvikelse på -3,8 mnkr vilket motsvarar 0,6 % av prognostiserade intäkter. På helhetsnivå och exklusive covid-19 effekter prognostiserar således nämndens verksamhet i princip en budget i balans om avvikelsen sätts i relation till prognostiserade intäkter.

Därutöver pågår arbete på enhetsnivå för de verksamheter som i dagsläget inte har budget i balans av olika skäl.

4.4.2 Förslag på ambitionsförändringar i syfte att nå en budget i balans

- Om beslut angående ambitionsförändringar krävs ska detta omedelbart lyftas till Programnämnden.

Vård- och omsorgsboende verksamheten har över åren effektiviserat verksamheten och nämndens bild är att ambitionsnivån kopplat till nuvarande ekonomiska resurstilldelning är på en sådan nivå att ytterligare ambitionsförändringar inte är möjliga.

I syfte att möjliggöra omfördelning av resurser skulle införande av trygghetsskapande teknisklösningar (till exempel tillsyn via länk) möjliggöra en ökad trygghet och ostörd nattsömn för de boende, effektivisering alternativt omfördelning av resurser nattetid och en mer kvalitativ vård under dagtid eftersom tid frigörs.

Nämndens ambition är att det pågående arbetet med att nå heltid som norm ska leda till att timavlönade i högre grad ersätts med tillsvidareanställd personal. Detta skapar goda förutsättningar för kontinuitet gentemot de som bor på vård- och omsorgsboende och en trygg arbetsmiljö för medarbetarna.

4.4.3 Satsningar – utökad bemanning

I Programplan med budget 2021 beslutades om utökad budget från det riktade statsbidraget till vård- och omsorg. Programnämnden utökade budgeten för Köp av vård- och omsorgsboenden där Vårdboendenämnden erhåller ersättning från programnämnden utifrån faktisk beläggning.

Den utökade ersättningen som återfinns i beläggningsersättningen från programnämnden har internt fördelats genom att utöka antal årsarbetare med 0,02 årsarbetare per plats i Vårdboendenämndens interna ersättningsmodell vilket i budgetkalkylen motsvarar cirka 24 årsarbetare. Detta innebär att dygnersättningen för samtliga inriktningar höjts och respektive enhet har fått i uppdrag att nyttja dessa medel till att utöka bemanningen av omvårdnadspersonal.

Det är i dagsläget för tidigt att utvärdera vilken effekt detta fått för verksamheten, men nämndens enheter har nyttjat den utökade ersättningen utifrån den egna enhetens behov och förutsättningar. Budgetbeslutet om extra resurser för utökad bemanning kom innan beslutet om fördelning av 2021 års stimulansmedel för att motverka ensamheten och öka kvalitén i vården och omsorgen om personer med demenssjukdom vilket innebär att medlen till viss del har nyttjats i samma syfte.

Nämndens enheter har nyttjat den utökade ersättningen på olika sätt, bland annat till att förstärka resurser på BPSD-inriktning, utöka grundbemanningen i syfte att nå bättre arbetsmiljö och möjliggöra ökad tillgänglighet och trygghet för de boende, möjliggöra fler planerade aktiviteter och minska upplevd ensamhet för de boende, tillsättning av extra resurser vid behov, utökad bemanning på kvällspass samt utökad nattbemanning.